

Gazdag Ferenc

Alapító atyák és utódaik

A 2017-es francia elnökválasztás egyidejűleg hozott megnyugtató és aggodalmakat előre vetítő eredményeket a francia és a nemzetközi politika szereplőinek. Az amerikai elnökválasztás és a Brexit sokkja után megnyugtatóként hatott Emmanuel Macron győzelme a jobboldali Marine Le Pen felett, és megerősítette azokat, akik az osztrák és a holland választások után a populizmus és a szélsőjobb nagyarányú előretörésétől tartottak. Az EU stabilitása szempontjából máris kisebb kockázatúnak tűnnek az őszi német választások, akár a regnáló Angela Merkel, akár a szociáldemokrata Martin Schulz lesz a befutó. Másfelől Macron győzelme sokkoló hír a tradicionális történelmi pártok nézőpontjából. Az osztrák elnökválasztáshoz hasonlóan, a második fordulóban nem láthattuk a hagyományos nagy pártok, azaz a leköszönő Hollande szocialistáit (Hamon) és a fő kihívó köztársaságiak képviselőjét (Fillon). Az elnöki posztért a szélsőjobboldali-migránsellenes Nemzeti Front jelöltje (Marine Le Pen) és a függetlenként induló, de 2015-ig a szocialista kormány gazdasági minisztereként tevékenykedő Macron versengett. Bár a francia politikatörténelemből régóta ismert „köztársasági fegyelem” nevében borítékolható volt Macron győzelme, azonban számolnia kell azzal, hogy a rá szavazók közel kétharmada elsősorban Le Pen ellen, s nem az ő személye mellett tette le a voksát. Sőt, a mellette szavazó kétharmadnyi francia azt sem szeretné, ha a Nemzetgyűlésben pártja, az En Marche szerezne többséget. Tehát a papírforma eredményt hozó francia elnökválasztás valójában jókora belpolitikai földrengés volt. Az okát a szakértők elsősorban az országban dúló „hideg polgárháborúnak” (Nicolas Bavarez) tulajdonítják, amelyben elmosódni látszik a tradicionális jobb-bal megosztottság. Helyébe mind kifejezettebben a hálózat típusú formációk, valamint az új típusú társadalmi-politikai feszültségek kerültek, élükön a multikulturális és generációs megosztottsággal.

A legelső kérdés a mindössze 39 éves Macron elnöksége kapcsán az, hogy miként fogja kezelni az Ötödik Köztársaságot létrehozó, s az államfőnek ugyancsak széles jogköröket biztosító De Gaulle örökségét. Sikerül-e az elnöki hatalom gyakorlásához szükséges parlamenti többséget megszerezni az új elnöki párt számára a június 11–18-i nemzetgyűlési választásokon? Elhiszik-e a francia szavazók, hogy Hollande rendkívül népszerűtlen kormányból két éve kivált Macron a republikánusokat is maga mögé tudja sorakoztatni? Vagy egy jobboldali parlamenti többség jön létre, s újból előáll a „cohabitation” jelensége, amikor a köztársasági elnök és a miniszterelnök különböző párthoz tartozik? A kampányban többször beígért pénzügyi-gazdasági stabilitás mellé létrejön-e egy politikai stabilitás is?

És sorakoznak a nemzetközi vonatkozású kérdések is: a Brexit után milyen lesz az Európai Unió fejlődését meghatározó új francia-német együttműködés? A német gazdasági túlsúly és a francia gazdasági versenyképtelenség mellett restaurálható-e akár a misztikus De Gaulle-Adenauer, akár a Giscard d'Estaing-Schmidt híres „d'après vous Valéry” együttműködése? Macron első nemzetközi találkozói (Merkel felkeresése, Putyin meghívása, kiállítás a párizsi klímaegyezmény mellett Trump elnökkel szemben) azt jelzik, hogy a fiatal elnök próbál az alapító atyák nyomdokaiba lépni.